

Kam sme sa to dostali

Opäť sa raz píše o slovenskom poľnohospodárstve. Po mesiacoch znovu naplno zamestnáva mladé, staré, senzáciechtivé a aj analyticky zmýšľajúce novinárske mozgy. Úvodníky o poľnohospodárstve, siahodlhé komentáre, prvé minúty v televíznych a rozhlasových správach. Výborne. Toto sme chceli. Ale naozaj takto?

Chceli sme, aby si naša spoločnosť začala viac všímať to, čo bolo desaťročia potláčané, zaznávané, nedocenené. Agropotravinárstvo na Slovensku sa nesprávne nastavenou agrárnou politikou predchádzajúcich vlád a nie príliš motivačnou Spoločnou poľnohospodárskou politikou Európskej únie prestalo vhodným spôsobom rozvíjať a nastúpilo na cestu stagnácie, rozvratu potravinovej sebestačnosti a degradácie odvetvia ako celku v našej spoločnosti. Prispel k tomu aj silný záujem o zahraničné potraviny, ktoré sme pred 89.-tym rokom nepoznali. Chuť zahraničia sa nám rozplývala na jazyku a my sme na dlhé roky zabudli na to, že domáce, čerstvé potraviny chutia zdravím, nie potravinovými škandálmi alebo dvojakou kvalitou. A k tomu olej do ohňa pridávali viaceré vyhlásenia predchádzajúcich ministrov o výhodách voľného trhu. Veľmi dobre si mnohí pamätáme na vety typu: „Nevadí, že nemáme, však dovezieme.“ Z agropotravinárstva sa stalo na dlhé roky nechcené dieťa.

Dnes postupne prichádza dlho očakávané vytriezvenie. Nesprávne postupy, nevyužitý potenciál dvoch období SPP, názory politikov v minulosti, nadšenie zo zahraničného tovaru a roky potláčané problémy nás dobehli a nastavujú nám novú krutú daň týchto dní: daň vo forme výraznej nespokojnosti niektorých poľnohospodárov.

Ako je už známe, z iniciatívy Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory sa s organizátormi protestov stretla Rada poľnohospodárskych a potravinárskych samospráv, a to pár dní pred začiatkom februárového traktorového sprievodu. Chceli sme poznať ich požiadavky a pohľad na roky potláčané problémy.

S organizátormi protestov sme sa zhodli v troch bodoch z ich štyroch požiadaviek: na potrebe pozemkových úprav, odstránení korupcie a ozdravení lesov a vôd. Širokú celospoločenskú diskusiu však musíme viesť v prípade stropovania.

Nie, nie sme slepí, aj my veľmi dobre vnímame, v akom stave je domáci agropotravinársky sektor. Ako sme sa však už nejdennokrát vyjadrili, sme naďalej za konštruktívny dialóg za jedným stolom a nie riešenie problémov takýmto spôsobom, navyše ľuďmi, ktorých odbornosť a videnie vecí v širších súvislostiach je minimálne diskutabilné. Avíza o generálnom celoslovenskom štrajku sú podľa nás len ďalším hrotením problémov. Absolútne odmietame takýto postup. A keď si k tomu pripočítame nové zverejnené informácie o pozadí smrti poľnohospodára Vladimíra Rybára, vynára sa nám otázka, či nebola táto udalosť zneužitá.

Balansujeme na hrane, na tenkom ľade, na okraji priepasti.

Stále chceme, aby si naša spoločnosť, naši politici, viac všímali chlebové odvetvie a prinášali správne a systémové zmeny. Ale chceme, aby agropotravinárstvo zaplňalo titulné strany novín len kvôli protestom ľudí, o ktorých pri všetkej úcte ani nevieme, koho zastupujú? Chceme, aby v spoločnosti rezonoval silný dojem, že v tomto našom strategickom odvetví naozaj nič nefunguje? Že sa tu len kradne, podvádza, vyhráňa, úmyselne križuje, že tu máme dva nepriateľské tábory súperiace o pôdu a objem dotácií? Kam sme to ako spoločnosť roľníkov došli? Vnásame až príliš veľké riziko do pošpinenia a pošliapania odvedenej práce všetkých poctivých poľnohospodárov.

Áno, pre nás neexistuje delenie na malých a veľkých - to prízvukujeme neustále. Delíme poľnohospodárov len na čestných a na tých, ktorí podvádzajú a zneužívajú nie motivačne nastavený systém pridelenia podpôr. Tak pomenujme problémy, vyšetríme podvody, krivdy, násilie, ale nehádzme všetky veľké podniky do jedného vreca!

Zamyslel sa niekto nad tým, ako sa asi môže pozerať na osočovanie všetkých veľkých podnikov predseda alebo jeho zamestnanci, ktorí majú diverzifikovanú výrobu, produkujú potraviny z poľa na stôl, spolupracujú s obcami, odstraňujú nelegálne skládky v chotári? Tak nehádzme automaticky vinu za nesprávne vedenú agrárnu politiku v minulosti len na tých, ktorí si dovolili byť veľkými. Začnime konečne navzájom spolupracovať a prestaňme sa zakaždým deliť na menšie a menšie samosprávy, iniciatívy, spolky, občianske združenia, z ktorých nie vždy je jasné, kto koho a s akým počtom členov a podielom výmery zastupuje.

Odbornou a slušnou diskusiou sme za posledné mesiace dokázali presadiť zvýšenie štátnej pomoci v tohtoročnom štátnom rozpočte, odškodnenie za sucho 2017, rozprúdenie celospoločenskej diskusie o stave agropotravinárstva, zelenú naftu, zástupcu poľnohospodárov v Slovenskom pozemkovom fonde. A osôh z týchto oblastí nebudú mať len členovia organizácií združených v Rade poľnohospodárskych a potravinárskych samospráv. Rozpracované sú ďalšie témy pre rok 2019. Teraz si všetci konečne uvedomujeme, že peniaze musia dostávať v novej SPP hlavne tí, ktorí budú aktívni. Zisťujeme, že druhý pilier musí byť hlavne o neprojektových podporách, že konečne je tu niekto, kto chce, aby bola digitalizovaná Pôdohospodárska platobná agentúra, že je potrebná pravidelná každoročná štátna pomoc, že obchodné reťazce likvidujú trh s potravinami, že peniaze pôjdu zo štátneho rozpočtu na pozemkové úpravy, že nás čaká diskusia o spôsobe dedenia... A v tejto situácii sa rozhadzuje hnoj pred inštitúciami, bez ktorých sa tieto zmeny nedokážu udiť? Nemali sme ho náhodou rozhadzovať už oveľa skôr, iným ľuďom a za iných okolností? Ďakujem, v tejto situácii neprosím. Fakt si myslíme, že všetko pôjde zo dňa na deň? Každý, racionálne rozmyšľajúci poľnohospodár vie, že toto sa nezmení okamžite.

Rovnako rokujeme o ďalšej forme podpory, ktorá musí ísť aj do potravinárskeho sektora. Z hľadiska dlhodobej perspektívy je totiž nevyhnutné, aby sme systémovými opatreniami podporili aj spracovateľský priemysel. Inak nalievanie peňazí do samotného poľnohospodárstva nie je koncepčné.

Sme pripravení na celospoločenskú diskusiu o ďalšom vývoji slovenského agropotravinárstva. A uvítame skutočne odbornú debatu aj s nespokojnými poľnohospodármi. Tak nebalansujeme na hrane, ale pohneme sa skutočne vpred.